

Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Remiss Skrivelse om körkortsutbildning

Sammanfattning

Transportstyrelsen anser att det politiska ställningstagandet, att körkortsutbildning inte är en primär uppgift för gymnasieskolan, utgör hinder för att elever på Bygg- och anläggningsprogrammet ska kunna erbjudas körkortsutbildning för behörigheten B. Vidare anser styrelsen att Skolverkets ämnesplaner för Bygg- och anläggningsprogrammet likafullt utgör ett hinder då dessa inte innehåller mål som motsvarar en körkortsutbildning för behörigheten B. Ett eventuellt undanröjande av dessa hinder förutsätter beslut av Skolverket med stöd av ett förnyat politiskt ställningstagande från riksdag och regering.

Transportstyrelsens synpunkter

Utbildningsdepartementet har bett att Transportstyrelsen ska yttra sig och svara på två frågor. 1. Kan styrelsen identifiera några hinder för att körkortsutbildning för behörigheten B kan ingå på Bygg- och anläggningsprogrammet? 2. Vad krävs i sådant fall för att undanröja sådana hinder? Transportstyrelsen har tagit del av remissen med bifogad skrivelse från Byggnadsindustrins yrkesnämnd (BYN) och lämnar följande yttrande och svar på frågorna.

1. Körkortsutbildning förekommer som obligatoriskt inslag i gymnasieskolan enbart för de elever som utbildar sig till yrkesförare på Fordons- och transportprogrammet, inriktning transport. Inom övriga inriktningar på nämnda program, t.ex. godshantering eller karosseri och lackering, ingår inte körkortsutbildning. Inte heller ingår körkortsutbildning för t.ex. undersköterskor på Vård- och omsorgsprogrammet som i flera fall har behov av körkort i sitt yrke inom t.ex. hemtjänsten. Behovet av körkort i flertalet yrken åberopas ofta som argument för att körkortsutbildning bör införas i gymnasie-

skolan. Regeringens ställningstagande har varit att körkortsutbildning inte är en primär uppgift för gymnasieskolan. Transportstyrelsen anser att detta ställningstagande alltjämt utgör ett hinder för att elever på Bygg- och anläggningsprogrammet ska erbjudas körkortsutbildning inom ramen för programmet. De kostnader som ett ökat samhälleligt åtagande i fråga om körkortsutbildning i gymnasieskolan skulle medföra, måste ställas mot andra angelägna behov inom skolans område. Vidare har Konkurrensverket¹ framfört att en sådan ordning i betydande grad skulle påverka den privata trafikskolebranschen negativt.

Enligt 4 kap. 1 § körkortsförordningen (1998:980) får övningskörning med ett körkorts- eller traktorkortspiktigt fordon ske under utbildning på en nationell kurs i gymnasieskolan eller kommunal vuxenutbildning om den som övningskör har körkortstillstånd. Enligt 8 kap. 4 § 2 samma förordning får Skolverket meddela föreskrifter om förarutbildning i gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning sedan synpunkter har inhämtats från Transportstyrelsen. Transportstyrelsen har vid samrådsförfarande² med Skolverket inte kunnat identifiera att körkortsutbildning för behörigheten B skulle ingå i Bygg- och anläggningsprogrammet, inriktning anläggningsfordon. För ämnet Anläggningsförare³ står att läsa att ämnet *”behandlar olika typer av jordförflyttande anläggningsmaskiner och deras utrustning samt hur de hanteras. Det behandlar även olika typer av anläggningsarbeten. Ämnet behandlar vidare körteknik, trafiksäkerhet och miljöpåverkan”*. Vid samrådsdiskussioner har Skolverket klargjort att *övningskörning* med körkorts- eller traktorkortspiktiga *arbetsfordon* inom ramen för programmets inriktning anläggningsförare ingår och är möjlig för att nå målen för vissa delar i utbildningen. Dessa delar motsvarar dock inte en körkortsutbildning. En fullständig körkortsutbildning innehåller långt fler mål än de som finns beskrivna i Skolverkets ämnesplaner. Transportstyrelsen anser således att även Skolverkets nuvarande ämnesplaner utgör ett hinder för att körkortsutbildning för behörigheten B ska kunna erbjudas dessa elever. Transportstyrelsen har i yttrande⁴ över Skolverkets skrivelse *Övningskörning i gymnasieskolan* påtalat att Skolverket till de skolor som erbjuder denna utbildning bör

¹ Konkurrensverket. Möte om trafikant- och förarutbildning i gymnasieskolan. (134/2002)

² Transportstyrelsens synpunkter på Skolverkets förslag till ämnesplaner mm för Bygg- och anläggningsprogrammet samt för Fordons- och transportprogrammet. (TSV 2010-6239)

³ <http://www.skolverket.se/forskola-och-skola/gymnasieutbildning/ammes-och-laroplaner/ana?subjectCode=ANA&lang=sv>

⁴ Transportstyrelsens yttrande över Skolverkets skrivelse *Övningskörning i gymnasieskolan*. (TSTT 2012/1475)

förtydliga vad som avses med innehållet i nämnda ämnesplan, eftersom det råder förvirring i frågan.

2. Ett förnyat politiskt ställningstagande att körkortsutbildning ska ingå i gymnasieskolan skulle kunna undanröja hindret att ta körkort inom ramen för utbildningen på Bygg- och anläggningsprogrammet. Transportstyrelsen anser att ett ställningstagande i sådant fall inte enbart bör omfatta elever på Bygg- och anläggningsprogrammet utan samtliga program där det kan tänkas vara bra att ha körkort efter avslutad utbildning. En noggrann analys bör då också göras av vilka konsekvenser ett sådant beslut kan tänkas medföra för bl.a. trafikskolebranschen.

Reviderade ämnesplaner med mål som omfattar körkortsutbildning för behörigheten B på Bygg- och anläggningsprogrammet kan förelås av Skolverket. Ett sådant förslag torde emellertid förutsätta ett förnyat politiskt ställningstagande i frågan om körkortsutbildning i gymnasieskolan.

Bakgrund

I den bakgrundsbeskrivning som presenterats påstås att utbildning av anläggningsmaskinförare flyttades över från Fordons- och transportprogrammet till Bygg- och anläggningsprogrammet 2011/2012. Denna överflyttning skedde mycket tidigare och hade då självklart en stor inverkan på möjligheterna till körkortsutbildning inom gymnasieutbildningen för dem som *inte* fick sin maskinutbildning inom Transportprogrammet. Fram till slutet av 1990-talet (se SKOLFS 1994:10 och SKOLFS 1997:3) erbjöds sådan maskinförarutbildning som valbara kurser inom båda programmen. Skillnaden var att det inom Fordonsprogrammet skedde inom grenen transport som också hade två inriktningar (anläggningstransporter och distributionstransporter) som omfattade både körkorts- och yrkeskompetensutbildning för yrkesförare av tunga fordon (lastbil). Där ingick också behörighet B som ett nödvändigt krav och särreglering för utbildningen inom detta program fanns också i körkortslagen (1977:477) och körkortsförordningen (1977:722).

För de elever som tidigare valde inriktningen anläggningstransporter inom Fordonsprogrammet låg det särskilt nära till hands att också välja någon eller några av de valbara kurserna för olika anläggningsmaskiner. I och med att denna inriktning flyttades från Fordonsprogrammet och utbildningen för förare av anläggningsmaskiner enbart koncentrerades till Bygg- och anläggningsprogrammet, fanns inte längre någon naturlig koppling till den yrkesförarutbildning som finns inom Fordons- och transportprogrammet.

Allt sedan den förändringen har också frågan om körkort inom Bygg- och anläggningsprogrammet (ibland C eller CE-behörighet och ibland B-

behörighet) diskuterats med olika tungt vägande argument. Rekrytering, anställningsbarhet m.m. för dem som fått sin yrkesutbildning har åberopats likväl som nyttan eller behovet av att ha körkort i sin yrkesutövning.

De problem som bifogad skrivelse från BYN påvisar har alltså funnits under ganska många år och kvarstår även efter ändringarna i programstrukturen till läsåret 2011/2012.

Detta ärende har beslutats av generaldirektör Staffan Widlert. I den slutliga handläggningen av ärendet deltog väg- och järnvägsdirektör Birgitta Hermansson, enhetschef Stig Brahn, sektionschef Susanne Sundström, verksjurist Sven Hultman, inspektörerna Nils-Gunnar Eriksson och Jörgen Normén samt utredarna Hans Mattsson och Karin Michaelsson, den senare föredragande.

Staffan Widlert
Generaldirektör

Bilagor

- Transportstyrelsens synpunkter på Skolverkets förslag till ämnesplaner mm för Bygg- och anläggningsprogrammet samt för Fordons- och transportprogrammet. (dnr TSV 2010-6239).
- Transportstyrelsens yttrande över Skolverkets skrivelse Övningskörning i gymnasieskolan. (dnr TSTT 2012/1475).